

URL:

Михайло Пітюлич, д-р екон.наук, професор
Наталія Гапак, канд.екон.наук, доцент
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В рамках дослідження «Молодь у культурі, культура для молоді: потенціал закарпатських сіл» для оцінки культурної та молодіжної політик було проаналізовано програмні документи на регіональному рівні. При цьому, виявлено такі програми, які так чи інакше стосуються культурної і молодіжної сфери (табл.1).

Таблиця 1

Регіональні програми Закарпатської області у сфері культурної та молодіжної політик

№	Назва документу	Період дії
1	Програма розвитку культури і мистецтва в області	2016-2020
2	Програма розвитку культури в області	2021-2023
3	Комплексна програма збереження і використання пам'яток культурної спадщини Закарпатської області	2016-2020
4	Програма охорони культурної спадщини Закарпатської області	2021-2023
5	Програма „Центр культур національних меншин Закарпаття”	2016-2020
6	Програма „Центр культур національних меншин Закарпаття”	2021-2025
7	Програма підтримки видання творів місцевих авторів, популяризації закарпатської книги та сприяння книго розповсюдженню	2018-2020
8	Програма підтримки видання творів місцевих авторів, популяризації закарпатської книги та сприяння книго розповсюдженню	2021-2023
9	Програма забезпечення розвитку освіти, культури, традицій національних меншин області	2016-2020
10	Програми підтримки національних меншин та розвитку міжнаціональних відносин у Закарпатській області	2021-2025
11	Регіональна програма «Молодь Закарпаття»	2016-2020
12	Регіональна програма «Молодь Закарпаття»	2021-2025
13	Програма розвитку освіти Закарпаття	2013-2022
14	Програма розвитку регіональної вищої освіти	2013-2017
15	Обласна програма забезпечення молоді житлом	2013-2017
16	Комплексна соціально-економічна програма забезпечення молоді, учасників АТО та внутрішньо переміщених осіб житлом у Закарпатській області	2018-2022

Так, програми №№1-10 спрямовані на розвиток культурної сфери, тоді як програми №№13-16 реалізують політику, спрямовану зокрема і на молодь. Разом з тим, програми №№10-11 – це програми, які досить органічно поєднують два напрями (культурну сферу та молодіжну сферу) і, переважно, спрямовані на проведення культурної політики серед молодих людей, зокрема і серед сільської молоді.

Виходячи з таблиці 1, можна констатувати, що впродовж розглядуваного періоду (враховуючи спрямованість політик) в Закарпатській області діє 10 програм у культурній сфері, 4 програми у молодіжній сфері та 2 програми мають молодіжно-культурну спрямованість.

Таблиця 2

**Рівень фінансового забезпечення програм розвитку молодіжної культури в
Закарпатській області**

№	Назва документу	Період дії	Рівень фінансування програми, %
1	Програма розвитку культури і мистецтва в області	2016-2020	77,7*
2	Комплексна програма збереження і використання пам'яток культурної спадщини Закарпатської області	2016-2020	4,9**
3	Програма „Центр культур національних меншин Закарпаття”	2016-2020	99,9
4	Програма підтримки видання творів місцевих авторів, популяризації закарпатської книги та сприяння книго розповсюдженню	2018-2020	85
5	Програма забезпечення розвитку освіти, культури, традицій національних меншин області	2016-2020	75,8
6	Регіональна програма «Молодь Закарпаття»	2016-2020	40,5
7	Програма розвитку освіти Закарпаття	2013-2022	40,3-82,5***

*дані за 2019р.

**дані за 2016,2018 і 2019 роки

***дані за 2018-2020рр.

Достовірно оцінити виконання Програм №№1-2 не видається можливим, оскільки департаментом культури Закарпатської ОДА не досліджувалися на колегіях та не виносилися на розгляд сесій ради питання стану реалізації програмних завдань і виконання в цілому двох вищезазначених програм, про що зазначено Департаментом моніторингу соціальних прав Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини під час дистанційного моніторингу в липні 2020 року [1].

Щодо програми №7 відсоток виконання оцінено по завданням Програми, які безпосередньо стосуються молодіжної політики. Можна констатувати, що лише одна Програма (№3) профінансована практично на 100%. У всіх інших програмах станом на початок 2021 року спостерігається недофінансування запланованих заходів. Особливо низький рівень фінансування Регіональної програми «Молодь Закарпаття» (40,5%), яка чи не єдина представляє молодіжну культурну політику в області. Загалом за 2016-2020 роки в рамках даної програми проведено 291 захід (із 313 запланованих) державної політики у молодіжній сфері (рівень виконання проведення заходів 93%) та залучено до них 64827 молодих осіб (із 68044 осіб запланованих), що складає 95,2% запланованої залученості. Позитивно, що дана програма передбачає сучасні форми реалізації молодіжної культурної політики. Зокрема, якщо говорити про відповідну інфраструктуру, то це окрема стаття видатків на створення молодіжних центрів.

Вкрай низьким можна вважати і виконання витрат по фінансуванню Програми по збереженню і використанню пам'яток культурної спадщини (№2), оскільки за 2019 рік (єдиний рік виконання, коли було досліджено стан виконання запланованих завдань) даний відсоток складає лише близько 5%. Інші програми культурного та молодіжного спрямування були профінансовані в середньому від 75% до 85%.

Основними причинами недовиконання регіональних програм у сфері культурної політики в частині використання запланованих фінансових ресурсів названо відсутність заявок від громадських організацій на проведення заходів, відповідно до розробленої програми, а також онлайн-формат заходів під час карантинних обмежень з мінімальною фінансовою підтримкою. Проте актуальною залишається і проблема фінансування культури за залишковим принципом.

Враховуючи важливість культурної складової дозвілля у житті людини, особливо молоді, актуальним питанням у контексті регіональної культурної політики, в тому числі і молодіжної, залишається забезпечення виконання вже розроблених програм та фінансування їх принаймні у запланованому обсязі.

Список використаних джерел:

1. Моніторинг реалізації Концепції реформування системи забезпечення населення культурними послугами Департаментом культури Закарпатською обласною державною адміністрацією / Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/kulturnimi-poslugami-departmentom-kulturi-zakarpatskoju-oblasnoyu-derzhavnoyu-administracziyu/